

Kansalaisjärjestöfoorumi EU:n sopimus-uudistuksesta

Ihmisoikeusliitto ry kiittää kutsusta saapua keskustelemaan EU:n sopimus-uudistuksesta ja esittää seuraavan kannanoton.

Ihmisoikeusliiton mielestä **sopimus Euroopan perustuslaista olisi ollut merkittävä edistysaskel perus- ja ihmisoikeuksien aseman vahvistumisen kannalta**. Perustuslakisopimus olisi myös lisännyt unionin perustana olevan, osin perustuslain luontoisen normiaineksen selkeyttä ja läpinäkyvyyttä. Perustuslakisopimuksen tilalle kaavailtu muutossopimus merkitsisi huomattavaa takaskelta etenkin unionin perustana olevan normiaineksen selkeyden ja läpinäkyvyyden kannalta. Perus- ja ihmisoikeuksien kannalta se ei ole lainkaan niin hyvä kuin perustuslakisopimus olisi ollut.

Mielestämme Suomen keskeisimpiin tavoitteisiin tulee kuulua sen varmistaminen, että **EU:n perusoikeuskirja oikeudellistetaan ja että luodaan edellytykset unionin mahdollisimman pikaisella liittymiselle Euroopan ihmisoikeussopimukseen**. Kaavailtuun ratkaisuun oikeudellistaa perusoikeuskirja viittaamalla siihen EU 6 artiklassa sisältyy, etenkin otettaessa huomioon eräiden jäsenvaltioiden oikeudellistamista koskevat kannantotot, sellaisia perusoikeuskirjan oikeudelliseen sitovuuteen liittyviä epäselvyyksiä, että ratkaisua olisi syytä arvioida vielä uudelleen tai ainakin selkeyttää. Paras vaihtoehto perusoikeuskirjan oikeudellistamisen toteuttamiseksi olisi sen sisällyttäminen sellaisenaan perustamissopimuksen yhdeksi uudeksi luvuksi. Perusoikeuskirjan oikeudellistaminen ja unionin ihmisoikeussopimukseen liittymisen mahdollistaminen pitää asettaa ehdottomaksi edellytykseksi sille, että Suomi voi hyväksyä muutossopimuksen.

Ihmisoikeusliitto haluaa painottaa, että EU:n **perusoikeusviraston** perustaminen ei vähennä tarvetta oikeudellistaa EU:n perusoikeuskirja ja taata unionin liittymisen Euroopan ihmisoikeussopimuk-

seen. Viraston perustaminen ei muutoinkaan saa johtaa perusoikeuksien "lokeroitumiseen" vain perusoikeusviraston asiaksi. Sitä vastoin perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta pitää huolehtia **kaikkialla EU:n toimielin- ja päätöksentekojärjestelmässä**. Erityisesti pitää kehittää mekanismeja, joiden avulla voitaisiin varmistaa perus- ja ihmisoikeuksien **johdonmukainen huomioon ottaminen EU-säädösten valmistelu- ja säätämisvaiheessa** (perus- ja ihmisoikeuksien ennakkovalvonta).

Mielestämme perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvä kehitys EU:ssa ja etenkin EU:n perusoikeusviraston perustaminen pakottaa osaltaan pohtimaan **perus- ja ihmisoikeuksien suojarakenteiden kehittämisen tarpeita myös Suomessa**. Erityisesti perusoikeusviraston perustaminen tuo esille entistä ajankohtaisempaa ja tärkeämpää kysymyksen siitä, pitäisikö Suomeen perustaa ns. Pariisin periaatteiden mukainen **kansallinen ihmisoikeusinstituutio**. Nykyiset kotimaiset perus- ja ihmisoikeusrakenteet ovat liian pirstaleisia ja hajanaisia voidakseen taata riittävän tiiviin yhteydenpidon, yhteistyön ja vuorovaikutuksen yhtäältä erilaisten kotimaisten toimijoiden välillä ja toisaalta erityisesti eurooppalaisten perus- ja ihmisoikeustoimijoiden kanssa. Ihmisoikeusliitto on julkaissut 3.5.2006 selvityksen kansallisen ihmisoikeusinstituution tarpeesta. Jätän selvityksen tässä yhteydessä tutustuttavaksi.

Helsingissä 25.9.2007

Kristiina Kouros
Pääsihteeri